

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARIAI

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministrui
Aurelijui Verygai

2018-05-31

DĖL PALIATYVIOSIOS PAGALBOS PASLAUGŲ TEIKIMO LIETUVOJE

Norime atkreipti Jūsų dėmesį į nepatenkinamą paliatyviosios pagalbos sistemos padėtį Lietuvoje. Paliatyvi pagalba yra prieinama itin mažam pacientų skaičiui, paslaugų, apmokamų PSDF biudžeto lėšomis, bazinės kainos neįtraukia būtinų profesionalų ir su paliatyvia terapija susijusių paslaugų. Dėl paliatyviosios pagalbos susiejimo su pertekliniu indikacijų sąrašu, kritinės būklės pacientams ji tampa neprieinama arba prieinama vos kelios savaitės iki jų mirties.

Įvairiais skaičiavimais, paliatyvi pagalba Lietuvoje yra reikalinga 18 000 pacientų, iš kurių apie 10 000 – aktyvi pagalba. Nepaisant to, reikiamos pagalbos stacionaruose šiuo metu sulaukia vos keli šimtai Lietuvos piliečių. Nors vis daugiau žmonių sulaukia teikiamos pagalbos namuose, bendras paliatyvios pagalbos ir informacijos apie ją prieinamumas išlieka itin mažas.

Kaip vieną pagrindinių šios srities problemų, paliatyvios priežiūros ir terapijos specialistai įvardija retai kur Vakarų šalyse taikomą paliatyviosios pagalbos skyrimą ne tik pagal ligos diagnozę, bet ir pagal specifines ligos indikacijas, jos skyrimą tvirtinant gydytojų konsiliumui. Pertekliniai reikalavimai ypač apsunkina ir pavėlina paliatyviosios pagalbos teikimą, ir neleidžia jos stokojantiems pacientams gauti simptominio gydymo esant ligos progresavimui visą ligų sukeliamų sunkumų laikotarpį, o ne tik kelias paskutines savaites iki mirties, kaip dažnai būna taikant dabar galiojančią tvarką.

Taip pat atkreipiame dėmesį, jog nėra nustatytos reikalingos slaugytojų padėjėjų paslaugų bazinės kainos. Tokia situacija su pacientų higiena ir kitomis kasdieniškėmis jų reikmėmis susijusius darbus palieka patiems slaugytojams ar jų artimiesiems, kurie juos atlieka savo nuožiūra, derindami juos su savo prioritetinėmis, stebėjimo ir medicininės pagalbos pareigomis. Toks paslaugų organizavimas neišvengiamai sąlygoja situaciją, kuomet yra aukojamos kitos, kartais net prioritetinės palaikomojo gydymo funkcijos. Psichologinės pagalbos trūkumas, įskaitant ir konsultacijas pacientų artimiesiems, taip pat yra akivaizdi paliatyviosios pagalbos sistemos problema.

Preliminariais duomenimis, norimų rezultatų keičiant paliatyviosios pagalbos sistemą būtų galima pasiekti papildomai skiriant iki 10 000 000 eurų. Tai ne tik reikšmingai palengvintų paliatyvių ligonių išgyvenamą skausmą ir gyvenimo kokybę, bet ir sudarytų sąlygas paciento artimiesiems išlikti produktyviais. Atkreiptinas dėmesys, kad tokia artimųjų teikiama priežiūra dėl žinių bei įgūdžių stokos nėra tinkama paliatyviosios pagalbos alternatyva, dažnai yra neprofesionali ir potencialiai žalinga, bei gali sukelti daugiau neigiamų pasekmių. Taip pat svarbu pabrėžti, jog profesionalių paliatyvių paslaugų teikimas namuose ar net stacionare dažnu atveju yra ekonomiškai efektyvesnis, nei paciento laikymas onkologinio instituto palatoje.

Reikalingos paliatyviosios pagalbos prieinamumas būtų žymiai padidintas, jos skyrimą atsiejus nuo dabar taikomų indikacijų sąrašų, ir teikiant ją šeimos gydytojo sprendimu, atsižvelgiant į paciento būklę. Tai padidintų pagalbos prieinamumą, pagreintų jos skyrimą, išplėstų jos teikimo laikotarpius, sumažintų krūvį susijusioms Sveikatos apsaugos sistemos institucijoms, pagerintų pacientų gyvenimo ir slaugos kokybę. Bet kokias teorines galimybes piktnaudžiauti šia sistema sumažintų gydytojų skirtą pagalbą teikiančių paliatyviosios terapijos gydytojų, slaugytojų ir socialinių darbuotojų teisė kreiptis dėl slaugos ar jos lygio reikalingumo pakartotinio įvertinimo, priklausomai nuo esamos paciento būklės.

Taip pat, norint objektyviai pagerinti paliatyviosios pagalbos gavėjų gyvenimo ir jų priežiūros kokybę, yra reikalinga pakeisti medicininės, ortopedinės ir kitokios technikos kompensacijos tvarką, ją susiejant su šeimos gydytojo diagnoze.

Atsižvelgiant į minėtus argumentus, prašome Jūsų išsamiai išanalizuoti paliatyviosios pagalbos teikimo tvarką Lietuvoje ir priimti reikalingus sprendimus, kurie užtikrintų paliatyvios pagalbos paslaugų teikimą, atsižvelgiant į realius poreikius.

Seimo nariai

MYKOLAS MAJAUŠKAS
Seimo Narys
Andreas Mabselds
Andreas Coetzer
Linas Budelis
Serge Oberdorfer
Algvidas Sysas
SIRONAS BENTVILAS
Radvile Norlinaitė - Rimkevičienė
Vitalijus Gaikis
Maurice Naudotus